

# Władysław Żywicki

---

## Opodatkowanie adwokatury

---

Palestra 4/10(34), 3-9

---

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WŁADYSŁAW ŻYWICKI

adwokat

---

## Opodatkowanie adwokatury

### I.

O wadach obecnego systemu opodatkowania adwokatury mówi się od dawna. Są one tak oczywiste, że prawie nie słyszy się argumentów, które przemawiałyby za utrzymaniem dotychczasowego stanu rzeczy i sprzeciwiały się tym samym — projektowanym zmianom. Zresztą w niektórych punktach istnieje wręcz zgodność między opinią adwokatury a stanowiskiem władz nadzorczych nad adwokaturą co do potrzeby zmian. Dyskusje się toczą, czas płynie, stanowiska się uzgadniają, ale zmiany systemu opodatkowania adwokatury nie następują.

Jeśli na łamach „Palestry” nie ukazał się dotychczas żaden artykuł, który by w sposób krytyczny omówił obecny system opodatkowania zespołów adwokackich, tłumaczyć to można tylko faktem, że wszystkim adwokatom doskonale są znane te bolączki podatkowe. Mimo to wydaje się rzeczą celową zabranie w tej sprawie głosu celem zupełnego, pozbawionego wszelkich niedomówień wyjaśnienia zagadnienia, celem streszczenia podnoszonych zarzutów i dezyderatów.

Na wstępie kilka słów wyjaśniających pozycję, z której przeprowadza się analizę zagadnienia.

Nikt nie zapomina o potrzebach finansowych Skarbu Państwa, nikt też nie może przeczyć, że większym wynagrodzeniom powinny odpowiadać większe stawki opodatkowania. Jednakże system opodatkowania zespołów nie powinien stwarzać takich sytuacji, w których adwokaci zespołowi byłiby obciążeni pod względem podatkowym w stopniu wyższym niż adwokaci pracujący w kancelariach indywidualnych. System podatkowy nie powinien pozbawiać — przy pewnych skalach podatkowych — całej nadwyżki ponad określoną kwotę, gdyż takie uregulowanie uznać należy za niezgodne z prawami ekonomii i zasadami słuszności podatkowej.

Trzeba również dodać, że nie chodzi nam o obronę przed obciążeniami podatkowymi dochodów szczególnie i rażąco wysokich. Jeśli jed-

nak zważyć, że adwokaci zespołowi nie korzystają z ubezpieczeń społecznych (ani chorobowych, ani emerytalnych), że nie mają prawa ani do płatnych urlopów, ani do ulgowych wczasów, że nadto nie mają przyznanego ryczałtu na koszty uzyskania wynagrodzeń — to realna wartość wynagrodzeń adwokackich maleje prawie o 40%. Przy uwzględnieniu tej okoliczności okaże się, że zarobki adwokackie wahające się od 5 000 zł do 8 000 zł miesięcznie brutto odpowiadają w rzeczywistości zarobkom w granicach od 3 000 zł do 4 800 zł brutto innych grup pracowniczych. Prócz tego trzeba tu jeszcze mieć na uwadze ogromną rozpiętość zarobków adwokackich w poszczególnych miesiącach, która powoduje, że adwokaci zarabiający — w skali rocznej — średnio znacznie poniżej 5 000 zł miesięcznie mają z reguły przez kilka miesięcy w roku wynagrodzenie znacznie przekraczające 5 000 zł brutto. Wynika stąd, że szczególnie wysokie opodatkowanie wynagrodzeń otrzymanych z zespołów adwokackich przy kwocie przekraczającej 5 000 zł miesięcznie godzi w licznych wypadkach w adwokatów zarabiających — w skali rocznej — znacznie poniżej 5 000 zł miesięcznie.

## II.

Przechodząc od tych ogólnych ustaleń do zagadnień konkretnych, nie sposób pominąć kilku faktów wskazujących na to, iż obecnie obowiązujące przepisy podatkowe prowadzą do rezultatów paradoksalnych i chyba nie zamierzonych. Podane niżej: wykaz i tabela dają obraz stosunku wynagrodzenia netto (po potrąceniu podatku od wynagrodzeń) do wynagrodzenia brutto przy kwotach od 5 000 do 8 000 zł (wg skali ustalonej ustawą z 31.I.1959 r. — Dz. U. Nr 11, poz. 60).

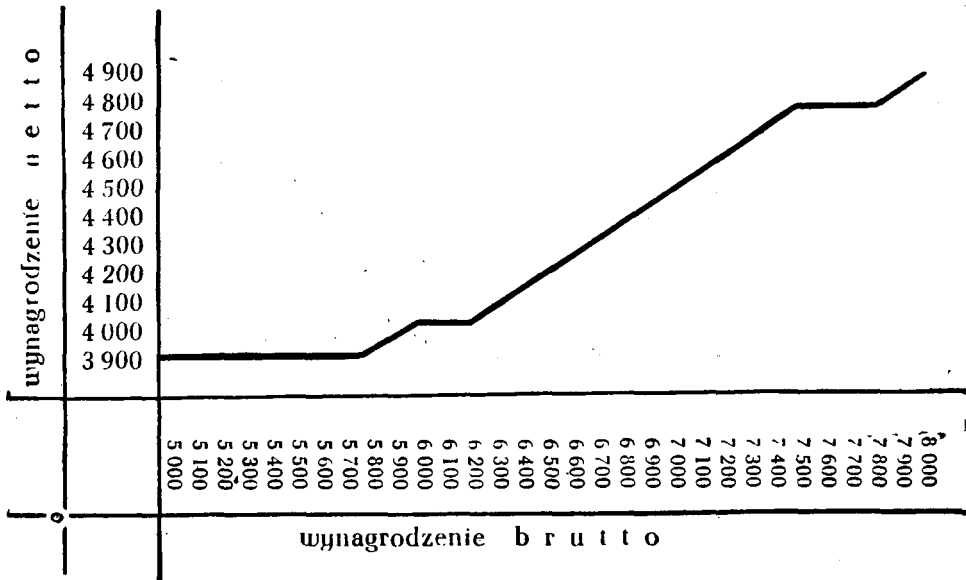
### W Y K A Z

Wynagrodzenie brutto	Wynagrodzenie netto (po potrąceniu podatku od wynagrodzeń)
5 000.—	3 925.—
5 100.—	„
5 200.—	„

---

5 300.—	3 925.—
5 400.—	”
5 500.—	”
5 600.—	”
5 700.—	”
5 800.—	”
5 900.—	3 953.—
6 000.—	4 020.—
6 100.—	”
6 200.—	”
6 300.—	4 032.—
6 400.—	4 096.—
6 500.—	4 160.—
6 600.—	4 224.—
6 700.—	4 288.—
6 800.—	4 352.—
6 900.—	4 416.—
7 000.—	4 480.—
7 100.—	4 544.—
7 200.—	4 608.—
7 300.—	4 672.—
7 400.—	4 736.—
7 500.—	4 800.—
7 600.—	”
7 700.—	”
7 800.—	”
7 900.—	4 819.—
8 000.—	4 880.—

Sporządzona na podstawie powyższego wykazu tabela służy do lepszego uwypuklenia rezultatów, jakie daje obecna skala podatkowa. Linia krzywa wyprowadzona na tabeli wykazuje, czy i kiedy wzrasta wynagrodzenie netto (tj. kwota pozostająca po potrąceniu podatku) w miarę wzrostu wynagrodzenia brutto (tj. kwoty, od której oblicza się podatek).



Z powyższego wynika, co następuje:

1. Istnieje kilka tzw. „martwych stref”, w których wzrost uzyskanego wynagrodzenia brutto nie wpływa na wynagrodzenie netto, gdyż to ostatnie pozostaje na niezmiennym poziomie. Są to strefy następujące: od 5 000 zł do 5 900 zł, od 6 000 zł do 6 300 zł i od 7 500 zł do 7 900 zł. W tych strefach skok skali podatkowej jest tak raptowny, że podatek pochłania całą uzyskaną przez adwokatawyżkę wynagrodzenia, wobec czego do wypłaty pozostaje zawsze ta sama kwota netto. Przeznaczenie na podatek całej nadwyżki ponad pewną skalę wynagrodzenia jest uregulowaniem oczywiście niesłusznym.
2. Tak zwana „martwa strefa” dotyczy właściwie całego wynagrodzenia w granicach od 5 000 do 6 000 zł, albowiem przy wynagrodzeniu 6 000 zł brutto adwokat otrzymuje na rękę tylko o 95 zł więcej niż przy wynagrodzeniu 5 000 zł (tzn. skok skali podatkowej pochłania 90% zarobku ponad 5 000 zł).
3. Przy zarobkach w granicach od 6 000 zł do 7 000 zł wypłata netto wzrasta o 460 zł na tysiącu (podatek pochłania 54%), a od 7 000 zł do 8 000 zł wypłata wzrasta o 400 zł (podatek pochłania 60%).

W tych warunkach wolno chyba powiedzieć, że skoro opodatkowanie niższego wynagrodzenia (w granicach od 5 000 zł do 6 000 zł) jest znacznie wyższe od opodatkowania większego zarobku (od 6 000 do 8 000 zł), to mamy tu chyba do czynienia ze skutkiem nie zamierzonym.

4. Przy obrocie miesięcznym przekraczającym kwotę 6 000 zł opodatkowanie adwokatów pracujących indywidualnie jest niższe od opodatkowania członków zespołu adwokackiego. Wskazuje na to następujący przykład:

Przy obrocie 7 200 zł miesięcznie (czyli 86 400 zł w stosunku rocznym):

A) adwokat pracujący indywidualnie otrzyma:		
obrót . . . . .		7 200.— zł
mniej obciążenia podatkowe:		
a) 6% podatku obrotowego . . . . .	432.— zł	
b) podatek dochodowy wg następującego obliczenia:		
dochodowość 80% obrotu, czyli 5 760 zł, co stanowi 69 120 zł rocznie, skala podatku 30% . . . . .	1 728.— zł	2 260.— zł
	pozostaje	<u>4 940.— zł</u>
B) adwokat pracujący w zespole otrzyma:		
obrót . . . . .		7 200.— zł
odlicza się:		
a) na koszty utrzymania zespołu (podatek obrotowy, pobyty kierownika i personelu biurowego) 20% obrotu, czyli . . . . .	1 200.— zł	
b) podatek od wynagrodzeń od 6 000 zł wg skali 33% . . . . .	1 980.—	3 180.— zł
	pozostaje	<u>4 020.— zł</u>

W ten sposób adwokat pracujący w zespole, pomijając inne okoliczności wpływające na obniżenie jego dochodu netto, otrzymałby — przy jednakowym obrocie 7 200 zł — o 920 zł mniej od adwokata pracującego indywidualnie.

Jeśli nawet uwzględnić, że adwokat pracujący indywidualnie opłaca wyższy czynsz lokalowy (co stanowi dodatkowy wydatek w granicach od 300 do 400 zł), to jeszcze i tak pozostanie mu więcej o blisko 500 zł niż jednakowo zarabiającemu adwokatowi w zespole.

Podany wyżej stan rzeczy wskazuje na konieczność zmiany obecnej skali podatkowej dotyczącej wynagrodzeń przewyższających 5 000 zł. Zmiany te, zdaniem naszym, powinny:

- a) wprowadzić wyższe opodatkowanie wynagrodzenia powyżej 60 000 zł w skali rocznej, a nie — jak to było dotychczas — wynagrodzenia przekraczającego 5 000 zł w skali miesięcznej, z zastrzeżeniem, że

gdyby ze względów technicznych było to utrudnione, należałoby — biorąc pod uwagę znaczne wahania miesięcznych zarobków adwokackich — pobierać wyższe opodatkowanie nie od sumy 5 000 zł, lecz od sumy 8 000 zł w skali miesięcznej,

- b) wprowadzić skalę przejściową, która by przez stopniowe podwyższanie stopy podatkowej zniosła obecne „martwe strefy”, o jakich była wyżej mowa. -

### III.

Niezależnie od zasadniczej sprawy przebudowy skali podatku od wynagrodzeń istnieje jeszcze zagadnienie tzw. odliczeń na koszty uzyskania przychodów.

W memoriale adresowanym do Ministra Sprawiedliwości i do Ministra Finansów Naczelną Radę Adwokacką wyjaśniła, co następuje:

„Zespoleni adwokaci nie korzystają przy wymiarze podatku od wynagrodzeń z tzw. odliczeń na koszty uzyskania swoich przychodów. Wychodzi się widocznie w tym względzie z założenia, że z ogólnych wpływów brutto odlicza się adwokatom między innymi również i koszty utrzymania zespołu, reszta zaś stanowi już sumę netto, od której adwokat powinien płacić podatek od wynagrodzeń. A więc koszty utrzymania zespołu (plus — minus 20%) są właśnie tymi kosztami uzyskania przez adwokata zarobku, o których mówi art. 5 ust. 1 pkt 17 ustawy o podatku od wynagrodzeń.

Jak to już jednak wielokrotnie wyjaśniano (a mówiono o tym również i na Zjeździe Adwokatury), koszty utrzymania zespołu są kosztami utrzymania zespołu jako pewnej organizacji i mają mało wspólnego z indywidualnymi kosztami uzyskiwania przychodu przez adwokatów. Koszty te obciążają każdego członka zespołu i odbierają mu ca 20% jego wpływów brutto. Stanowią one ciężar, który adwokat ponosi z tytułu należenia do zespołu. Wszelkie poza tym koszty uzyskania przychodu, a więc wszelkie wydatki połączone z wykonywaniem zawodu adwokat zespólny ponosi osobiście i zupełnie niezależnie od kosztów utrzymania zespołu (są to koszty wszelkiego rodzaju przepisywania akt i pisanie na maszynie, koszty zakupu literatury i czasopism prawniczych, koszty przejazdów, szatni itp. oraz w ogóle wszelkie drobne koszty, których po prostu ze względów technicznych nie można rozliczać z klientem; są to koszty, które są przyznawane indywidualnym adwokatom i podlegają odliczeniu od przychodu netto jako koszty osiągnięcia przychodu. Koszty te stanowią w sumie bardzo poważne kwoty, które członek zespołu nie

tylko sam efektywnie wydaje, ale w dodatku płaci jeszcze od nich podatek, ponieważ adwokatom zespolonym kosztów tych od podstawy wymiaru się nie odlicza.

W ten sposób zespolony adwokat ponosi z sumy wpływów za swoją pracę: a) koszty utrzymania administracji zespołu, b) koszty uzyskania przychodu (których się dotychczas nie odlicza od podstawy wymiaru podatku) oraz c) podatek od wynagrodzeń wg nowej skali podatkowej”.

Adwokaci zespołowi słusznie zatem domagają się przyznania im 20% na koszty uzyskania wynagrodzeń.

#### IV.

Konieczna poprawa sytuacji lokalowej zespołów jest utrudniona ze względów finansowych, gdyż przy odpowiednio dużym lokalu koszty czynszu i podatków związanych z lokalem przekraczają często możliwości finansowe zespołu.

Institucje uspołecznione wolne są od podatku lokalowego i miejskiego, zespoły adwokackie jednak muszą opłacać te podatki, gdyż Ministerstwo Finansów w piśmie okólnym z 24.II.1958 r. uznało zespoły za jednostki nieuspołecznione.

Tymczasem Ministerstwo Gospodarki Komunalnej w piśmie okólnym z 18.VII.1958 r. Nr ME 2025/58 dotyczącym stawek czynszowych za lokale biurowe wyjaśniło, że „zespoły adwokackie należy traktować jako jednostki uspołecznione”.

W tych warunkach wydaje się całkowicie uzasadniony postulat, aby przez odpowiednią zmianę okólnika Ministerstwa Finansów zwolnić zespoły adwokackie od obowiązku płacenia podatku lokalowego i miejskiego, a tym samym ułatwić im starania o uzyskanie większych, lepszych lokali biurowych.

#### V.

Przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości parokrotnie stwierdzili, że Ministerstwo uważa za słuszne i popiera postulaty adwokatury co do przyznania odpowiedniego odsetka na koszty uzyskania wynagrodzeń oraz co do zwolnienia zespołów od podatku lokalowego i miejskiego (por. oświadczenia na posiedzeniu plenarnym NRA z 13.II.1960 r. i na Walnym Zgromadzeniu Izby Warszawskiej w dniu 3.IV.1960 r.).

Należy więc sądzić, że stan obecny powinien być w niedługim czasie zmieniony z pożytkiem nie tylko dla adwokatury, ale również dla ogólnego interesu społecznego.